

STRATEGIA NAȚIONALĂ DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2014-2020

Viziunea strategică SNDR - fundamentare, probleme cheie

Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR) reprezintă viziunea Guvernului României privind dezvoltarea regională, prin care se stabilesc prioritățile de dezvoltare ale regiunilor, precum și relațiile instituționale care să faciliteze corelarea cu strategiile sectoriale.

Acest document de programare reprezintă baza strategică pentru fundamentarea programelor de finanțare din fonduri externe/comunitare, naționale, regionale și/sau locale care au ca scop dezvoltarea regională.

Totodată, acest document strategic își propune să continue și să actualizeze direcțiile de dezvoltare formulate în **Planul Național de Dezvoltare (PND) 2007 - 2013** și **Cadrul Național Strategic de Referință (CNSR)**, care conțin elemente de strategie implementate prin Programul Operațional Regional 2007 - 2013, precum și alte programe naționale.

Asigurarea continuității viziunii strategice privind dezvoltarea regională în România reprezintă una dintre principalele recomandări ale raportului de evaluare ex-ante POR 2007 - 2013: *"raționamentul și consistența strategiei propuse este justificată: Programul Operațional Regional va contribui cu siguranță la susținerea și promovarea progreselor economice și sociale durabile la nivelul regiunilor din România. Ar fi nerealist să ne așteptăm să atingem obiectivul final al politicii de dezvoltare regională în cadrul acestei perioade de programare. Însă dacă acest program din perioada 2007 - 2013 este implementat în mod focalizat, se poate stabili o bază solidă pentru o dezvoltare regională echilibrată la sfârșitul următorului deceniu."*

De asemenea, în cadrul dialogului instituțional cu partea română pe tema dezvoltării regionale, Comisia Europeană a accentuat în mod constant **necesitatea existenței și continuității unei viziuni strategice de dezvoltare regională la nivel național pe termen lung (20 de ani), și de asemenea, necesitatea utilizării experienței și structurilor existente în perioada 2007-2013**, acolo unde este posibil acest lucru, în locul schimbărilor radicale, care implică costuri financiare și operaționale mari.

Pentru perioada 2014 - 2020, Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională este un document integrator, care își propune armonizarea politicilor și strategiilor existente în diferitele domenii ale vieții economice și sociale cu impact la nivel regional.

Abordarea SNDR este corelată cu cea a Planurilor pentru Dezvoltare Regională elaborate de Agențiile pentru Dezvoltare Regională, respectiv propune o viziune largă pentru a include activități care pot fi finanțate din multiple surse de finanțare (buget național, buget local, instrumente structurale/alte instrumente financiare).

Pentru implementarea SNDR și prin intermediul fondurilor europene este necesară **asigurarea corelării acestora cu politica de coeziune a UE**. În acest sens, pentru identificarea unor obiective naționale de dezvoltare regională care să fie corelate cu obiectivele strategice ale UE, în procesul de elaborare a SNDR au fost luate în considerare obiectivele europene promovate prin Strategia Europa 2020 și s-a asigurat corelarea cu obiectivele tematice și prioritățile de investiții, promovate prin propunerile de regulamente pentru perioada 2014 -2020.

Viziunea SNDR ia în considerare contextul economic general al țării, caracterizat de o serie de fenomene cu impact asupra dezvoltării echilibrate, sau care antrenează pe termen scurt astfel de fenomene, dintre care cele mai importante sunt:

- pondere ridicată a populației ocupate în agricultură, mare parte trăind în condițiile unor gospodării agricole de subzistență;
- grad scăzut de accesibilitate al anumitor zone ale țării, care are drept consecință o atractivitate scăzută și prin urmare investiții extrem de reduse;
- restructurarea în continuare a unor mari întreprinderi de stat din industria grea și a unor exploatații miniere din zonele miniere tradiționale, care creează riscul apariției unor șocuri pe piața muncii în economiile regionale slab diversificate;
- nu în ultimul rând, efectele crizei economice și financiare mondiale asupra economiei românești.

Elaborarea strategiei propriu-zise se fundamentează pe analizele socio-economice fiindcoerentă cu acestea în vederea formulării unui răspuns articulat și eficient problemelor și punctelor slabe identificate. Totodată, analiza evidențiază că o mare parte din conținutul PND 2007 - 2013, prioritatea "Diminuarea disparităților de dezvoltare între regiunile țării" și POR 2007 - 2013, în termeni de priorități de investiții, rămâne valabil și actual și în perioada următoare, în contextul politicii de coeziune pentru perioada 2014 - 2020.

Astfel, analiza socio-economică fundamentează necesitatea sprijinirii prin intermediul SNDR a următoarelor priorități de dezvoltare:

- Dezvoltare urbană durabilă integrată
- Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public și rezidențial
- Dezvoltarea infrastructurii de importanță regională și locală
- Promovarea incluziunii sociale și reducerea gradului de sărăcie
- Îmbunătățirea mediului economic de importanță regională și locală
- Dezvoltarea durabilă a turismului
- Îmbunătățirea condițiilor de mediu la nivel regional și local

Un factor determinant în selecția și formularea acestor priorități de dezvoltare îl constituie impactul potențial rezultat din implementarea lor acestea putând contribui semnificativ la atingerea unui nivel înalt și stabil al creșterii economice și ocupării forței de muncă în întreaga țară.

În acest scop, fiecare regiune trebuie sprijinită pentru a-și valorifica la maximum potențialul economic de care dispune. Din acest motiv, SNDR nu se limitează la zonele cele mai sărace ale țării, ci are o adresabilitate mai largă, dat fiind caracterul său integrator și programatic, adresându-se astfel tuturor regiunilor. Dezvoltarea regională este abordată în contextul mai larg al asigurării unei stabilități macroeconomice la nivel național. Ea este completată de politicile sectoriale orizontale, menite să asigure un mediu propice pentru dezvoltarea mediului de afaceri și dezvoltarea socială, precum și de măsuri active de ocupare pentru grupurile de populație dezavantajate.

Strategia se bazează pe combinarea investițiilor cu măsurile soft, și formulează un set de măsuri adecvate pentru optimizarea raportului nevoi - resurse, obiectivele de atins și mijloacele necesare, pe baza compatibilității lor reciproce, în timp și spațiu.

Această abordare vine, în primul rând, în întâmpinarea unor necesități reale ale comunității locale și regionale din țara noastră printr-o adresare de jos în sus a dezvoltării, bazată pe inițiativele, planurile și programele de dezvoltare ale colectivităților locale și regionale.

Viziunea strategică are la bază măsuri planificate și promovate de autoritățile administrației publice locale și centrale, în parteneriat cu diverși actori (privați sau publici), în scopul asigurării unei dezvoltări economice și sociale sustenabile și dinamice, prin utilizarea eficientă a resurselor locale și regionale, pentru a realiza în final obiectivele specifice, și prin acestea, obiectivul general.

Obiectiv general

Îmbunătățirea continuă a calității vieții, prin asigurarea bunăstării, protecției mediului și coeziunii economice și sociale pentru comunități sustenabile capabile să gestioneze resursele în mod eficient și să valorifice potențialul de inovare și dezvoltare echilibrată economică și socială al regiunilor.

Acest obiectiv se corelează cu obiectivul european privind ***creșterea competitivității Regiunilor și promovarea echității prin prevenirea marginalizării zonelor cu probleme de dezvoltare economică și socială.***

Este necesar ca diferitele probleme specifice fiecărei regiuni să fie abordate în mod diferențiat, iar procesul de luare a deciziilor la nivel național să reflecte acest lucru. Dezvoltarea regională viitoare trebuie să se construiască pe experiența și cunoștințele existente la nivel local/regional, precum și pe înțelegerea nevoilor și priorităților locale, în funcție de potențialul și resursele proprii fiecărei regiuni (în sensul valorificării experienței acumulate deja).

Astfel, concomitent cu contracararea tendințelor de adâncire a disparităților regionale, care rămâne un obiectiv permanental dezvoltării regionale în România, promovarea unei participări echilibrate a tuturor regiunilor la procesul de dezvoltare socio-economică, prin valorificarea potențialului local și rezolvarea problemelor specifice diferitelor zone ale țării, devine o altă direcție prioritară.

În România există condiții pentru promovarea unei astfel de abordări, întrucât disparitățile sunt încă scăzute prin comparație cu alte economii de piață, există o rețea de centre urbane în care se poate investi pentru crearea de piețe regionale, iar nivelul de calificare al populației este distribuit relativ egal la nivelul țării.

Obiective specifice

Pentru realizarea obiectivului general al SNDR, au fost stabilite următoarele obiective specifice:

- Creșterea rolului și funcțiilor orașelor și municipiilor în dezvoltarea regiunilor prin investiții care să sprijine creșterea economică, protejarea mediului, îmbunătățirea infrastructurii edilitare urbane și coeziunea socială;
- Creșterea eficienței energetice în sectorul public și/sau rezidențial pentru a contribui la reducerea cu 20 % a emisiilor de CO2 în conformitate cu Strategia Europa 2020;
- Creșterea gradului de accesibilitate a regiunilor prin îmbunătățirea mobilității regionale și asigurarea serviciilor esențiale pentru o dezvoltare economică sustenabilă și inclusivă;
- Regenerarea zonelor defavorizate și stimularea incluziunii sociale a comunităților marginalizate, prin crearea premiselor necesare pentru asigurarea serviciilor esențiale și condițiilor decente de trai;

- Creșterea economiilor regionale prin dezvoltarea infrastructurii specifice inovării și cercetării, precum și stimularea competitivității IMM-urilor;
- Stimularea dezvoltării competitive și durabile a turismului la nivel regional și local prin valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, istoric și religios, cu potențial turistic și crearea/modernizarea infrastructurii specifice de turism;
- Protecția și îmbunătățirea mediului prin creșterea calității serviciilor de apă, reabilitarea siturilor industriale poluate și abandonate și luarea unor măsuri de prevenire a riscurilor și creștere a capacității de intervenție în situații de urgență.

Prin aceste obiective specifice, SNDR își propune să sprijine, în primul rând o mai bună dezvoltare și integrare a economiilor regionale, prin susținerea orașelor și prin încurajarea tuturor inițiativelor de dezvoltare, menite să stimuleze relațiile dintre județele învecinate. În contextul globalizării, dar și al restricțiilor impuse de Uniunea Monetară Europeană asupra cheltuielilor publice, stimularea polilor de creștere a devenit la fel de importantă ca și sprijinirea zonelor defavorizate, prin:

- crearea condițiilor pentru ca orașele să-și realizeze la un înalt nivel calitativ funcțiile urbane, prin creșterea atractivității acestora și îmbunătățirea condițiilor de mediu, implementând programe de renovare urbană și reconstrucție ecologică;
- stimularea relațiilor economice inter-regionale prin crearea de poli urbani de creștere, ca motoare ale dezvoltării;
- prevenirea decuplării zonelor rurale de procesele de dezvoltare;
- valorificarea oportunităților oferite de cooperarea transfrontalieră în context UE;

Concentrarea investițiilor publice în orașe ar putea permite României să mențină rețeaua sa de centre urbane și să sprijine transformarea acestora de la stadiul de centre de consum, în centre capabile să creeze, să dezvolte și absoarbă produse și servicii inovative și viabile.

În România, clădirile și blocurile de locuințe au fost construite la standarde scăzute în timpul regimului comunist, iar renovarea fondului existent a fost neglijată. Utilizarea eficientă a energiei reprezintă o provocare nu numai din punctul de vedere al obiectivelor climatice, ci și din cauza resurselor limitate și mai ales a creșterii continue a costurilor cu energia. Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor reprezintă un obiectiv primordial în toată Uniunea Europeană, și în special, în economiile aflate în tranziție în Europa, unde sunt necesare îmbunătățiri semnificative ale în stocului existent de clădiri pentru a asigura confortul și bunăstarea locuitorilor și sustenabilitatea sistemelor de energie.

Nivelul de performanță al unei societăți, în ansamblul ei, este dependent de o multitudine de variabile, una dintre acestea, deloc neglijabilă, fiind calitatea vieții locuitorilor ei. În cadrul SNDR, calitatea vieții este dată, printre altele de asigurarea unor condiții minime de infrastructură. Investițiile destinate infrastructurii de transport au ca scop, în primul rând, îmbunătățirea accesibilității înspre și dinspre regiuni și creșterea mobilității regionale, pentru a se putea valorifica oportunitățile oferite de Rețelele Trans - Europene de transport și sporirea contribuției acestor regiuni la creșterea comerțului internațional.

O altă componentă importantă a calității vieții și inclusiv a strategiei de dezvoltare regională o reprezintă măsurile de îmbunătățire a infrastructurii educaționale, de sănătate și de asistență socială, care completează măsurile și investițiile în resurse umane. Dimensiunea regională a acestor măsuri va permite luarea în considerare a nevoilor speciale ale anumitor zone și menținerea investițiilor în cele trei tipuri de infrastructuri la un nivel rezonabil și echilibrat, în toată țara, astfel

încât să se diminueze diferențele dintre regiuni din acest punct de vedere sau să se poată păstra actualele niveluri relativ apropiate de calificare a populației și de pregătire în general a capitalului uman în regiuni.

Strategia națională de dezvoltare regională are ca prioritate îmbunătățirea generală a mediului de afaceri, prin încurajarea măsurilor de inovare și competitivitate. Investițiile trebuie concentrate în domeniile în care acestea sunt realmente necesare și pot contribui la înlăturarea eșecului pieței, inclusiv prin influențarea opțiunilor de localizare a întreprinderilor.

Dezvoltarea infrastructurii specifice inovării și cercetării și stimularea competitivității IMM-urilor reprezintă măsuri esențiale la nivel regional, deoarece aceste entități economice acționează ca adevărate motoare ale creșterii economice la nivel regional și local.

Este recunoscut faptul că turismul oferă cele mai bune și în multe cazuri, cele mai realiste perspective de creștere economică în zonele periferice și subdezvoltate. De aceea, pentru a exploata acest potențial, sunt necesare investiții publice, care să sporească atractivitatea și accesibilitatea acestor zone, ca o precondiție pentru stimularea investițiilor private. Aceste investiții trebuie să fie completate de cursuri adecvate de pregătire a celor ocupați în sectorul turistic, astfel încât să poată fi oferite servicii de nivel european și mondial și, în același timp, oportunități de angajare în sectoarele de nișă.

Abordarea problematicei mediului este necesară atât pentru a beneficia de avantajele pe care creșterea bazată pe protecția mediului le poate aduce unei societăți, cât și pentru a stimula promovarea dezvoltării durabile în România. Asigurarea infrastructurii de bază în ceea ce privește serviciile de apă și protejarea condițiilor naturale prin reabilitarea fostelor situri industriale poluate și abandonate și prin creșterea capacității de intervenție în situații de urgență sunt doar câteva dintre măsurile care pot contribui la o creștere economică durabilă și îmbunătățirea calității vieții.

PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE:

Prioritate de dezvoltare 1: Dezvoltare urbană durabilă

Obiectiv

Creșterea rolului și funcțiilor orașelor și municipiilor în dezvoltarea regiunilor prin investiții care să sprijine creșterea economică, protejarea mediului, îmbunătățirea infrastructurii edilitare urbane și coeziunea socială

Domeniu de intervenție 1: Sprijinirea dezvoltării economice a orașelor

Măsuri orientative/activități:

- Dezvoltarea diferitelor infrastructuri de sprijinire a mediului de afaceri
- Sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii
- Dezvoltarea antreprenoriatului local
- Reabilitarea siturilor industriale poluate și abandonate și a terenurilor nefolosite
- Regenerarea urbană a centrelor istorice din orașe și municipii

Domeniu de intervenție 2: Îmbunătățirea calității mediului în zonele urbane

Măsuri orientative/activități:

- reabilitarea și modernizarea termică a stocului de locuințe, inclusiv folosirea panourilor solare sau a altor elemente inovative;
- dezvoltarea durabilă a sistemelor de transport public, inclusiv prin facilitarea legăturii cu sistemele regionale și zonele suburbane;
- dezvoltarea unor moduri de transport prietenoase mediului: mersul pe jos și ciclism;

Domeniu de intervenție 3: Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de bază pentru orașele României

Măsuri orientative/activități

- Reabilitarea, modernizarea, extinderea rețelei stradale locale;
- Dezvoltarea rețelelor de utilități publice și asigurarea accesului populației și agenților economici la această infrastructură- alimentare cu apă și canalizare, electricitate, gaze naturale;
- Facilitarea accesului populației la locuințe;
- Managementul integrat al deșeurilor;
- Construcția de stații de epurare sau retehnologizarea acestora.

Domeniu de intervenție 4: Promovarea incluziunii sociale în orașele României

Măsuri orientative/activități:

- Reabilitarea infrastructurii de bază (străzi, canalizare, fond construit, etc);
- Sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii și a antreprenoriatului;
- Organizarea de cursuri de calificare/recalificare profesională în vederea inserției/reinserției;
- Dezvoltarea și furnizarea serviciilor de orientare, consiliere și îndrumare în sprijinul tranziției de la școală la viața activă;

Prioritate de dezvoltare 2: Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public și rezidențial

Obiectiv

Creșterea eficienței energetice în sectorul public și/sau rezidențial pentru a contribui la reducerea cu 20 % a emisiilor de CO2 în conformitate cu Strategia Europa 2020;

Domeniu de intervenție 1: Creșterea eficienței energetice a clădirilor din sectorul rezidențial

Măsuri orientative/activități:

- reabilitarea și modernizarea termică a clădirilor existente, precum și/sau a sistemelor de alimentare cu căldură pentru încălzirea și prepararea apei calde menajere;
- intervenții la nivelul elementelor de construcție exterioare;

- contorizarea utilităților la nivel de clădire;
- gestionarea individuală a utilităților prin montarea în apartamente a repartitoarelor de costuri;
- termoizolarea conductelor din subsoluri;
- modernizarea echipamentelor de producere a utilităților termice;
- înlocuirea armăturilor defecte și modernizarea acestora.

Domeniu de intervenție 2: Creșterea eficienței energetice a clădirilor din sectorul public

Măsurile orientative/activități:

- reabilitarea și modernizarea termică a clădirilor existente;
- înlocuirea armăturilor defecte și modernizarea acestora
- intervenții la nivelul elementelor de construcție exterioare care alcătuiesc anvelopa clădirilor prin termoizolații, modernizarea ferestrelor, etanșări;
- contorizarea utilităților la nivel de clădire;
- termoizolarea conductelor din subsoluri;
- modernizarea echipamentelor de producere a utilităților termice (cazan de producere energie termică, boiler pentru prepararea apei calde menajere, corpuri de încălzire);
- reabilitarea și modernizarea sistemului de iluminat public.

Prioritate de dezvoltare 3: Dezvoltarea infrastructurii de importanță regională și locală

Obiectiv

Creșterea gradului de accesibilitate a regiunilor prin îmbunătățirea mobilității regionale și asigurarea serviciilor esențiale pentru o dezvoltare economică sustenabilă și inclusivă.

Domeniu de intervenție 1: Reabilitarea infrastructurii regionale de transport rutier

Măsurile orientative/activități:

- asigurarea conectivității rețelelor de drumuri regionale la rețeaua TEN-T prin modernizarea și reabilitarea rețelei de drumuri județene care asigură conectivitatea (primară și secundară) cu această rețea
- extinderea, modernizarea și dezvoltarea altor moduri de transport (feroviar, aerian, naval) și a centrelor intermodale, în vederea îmbunătățirii accesibilității teritoriilor în cauză.
- reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii regionale de transport pentru stimularea creșterii economice.
- asigurarea conectivității rețelelor de drumuri locale la rețeaua națională și regională prin modernizarea și reabilitarea rețelei de drumuri comunale care asigură conectivitatea cu această rețea.

Domeniu de intervenție 2: Reabilitarea/ modernizarea/ extinderea infrastructurii educaționale și creșterea calității actului educațional

Măsuri orientative/activități:

- reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii educaționale, inclusiv dotarea cu echipamente specifice
- reabilitarea/modernizarea centrelor de formare profesională continuă, inclusiv dotarea cu echipamente specifice
- Promovarea unor programe de formare profesională specializată în vederea creșterii calității actului educațional

Domeniu de intervenție 3: Reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de sănătate și creșterea calității serviciilor medicale

Măsuri orientative/activități:

- Construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea ambulatoriilor / centrelor preventorii, inclusiv dotarea cu echipamente specifice
- Construcția/reabilitarea/modernizarea spitalelor de importanță regională, inclusiv dotarea cu echipamente specifice
- Creerea și promovarea unor programe de formare profesională specializată în vederea creșterii calității serviciilor medicale (servicii medicale de prevenire a unor boli, dar și servicii medicale care presupun utilizarea corectă a noilor echipamente medicale cu care sunt dotate)

Domeniu de intervenție 4: Reabilitarea/modernizarea infrastructurii sociale și promovarea unor programe de prevenție (consiliere/mediere) în domeniul serviciilor sociale

Măsuri orientative/activități:

- Reabilitarea/modernizarea infrastructurii de servicii sociale, inclusiv dotarea cu echipamente specifice
- Construcția/modernizarea infrastructurii pentru sprijinirea tranziției de la asistența instituțională la cea de proximitate
- Derularea de programe (consiliere/mediere) în vederea prevenirii existenței unor situații de abuz sau neglijență în familie și/sau separarea de familie.

Prioritate de dezvoltare 4: Promovarea incluziunii sociale și reducerea gradului de sărăcie

Obiectiv

Regenerarea zonelor deprivatate și stimularea incluziunii sociale a comunităților marginalizate, prin crearea premiselor necesare pentru asigurarea acestor comunități cu servicii esențiale și condiții decente de trai

Domeniu de intervenție: sprijin pentru regenerarea economică a zonelor urbane și rurale aflate în declin și pentru incluziunea socială a comunităților defavorizate, inclusiv a comunității rroma.

Măsuri orientative/activități: proiecte integrate de regenerare economică a zonelor deprivat și incluziune socială a comunităților marginalizate, prin:

- Îmbunătățirea condițiilor de locuire (reabilitare/modernizare locuințe sociale)
- Investiții în infrastructura de sănătate, educație, servicii sociale
- Stimularea ocupării, prin intermediul AES (activități economie socială)
- Activități (informare/consiliere/mediere etc.) de dezvoltare comunitară integrată, în vederea creșterii gradului de coeziune și consens la nivelul comunității

Prioritate de dezvoltare 5: Îmbunătățirea mediului economic de importanță regională și locală

Obiectiv

Creșterea economiilor regionale prin dezvoltarea infrastructurii specifice inovării și cercetării și prin stimularea competitivității economice.

Domeniu de intervenție 1: Dezvoltarea infrastructurii specifice inovării și cercetării

Măsuri orientative/activități:

- Dezvoltarea (modernizarea/extinderea) incubatoarelor de afaceri, parcurilor științifice, tehnologice, industriale și de afaceri, centrelor de competență, clusterelor
- Dezvoltarea (modernizarea/extinderea) rețelelor de tip cluster
- Sprijin pentru dezvoltarea activității economice în cadrul infrastructurii specifice inovării și cercetării
- Adoptarea de noi tehnologii
- Dezvoltarea sistemelor inovative (proces, produs, marketing, servicii)

Domeniu de intervenție 2: Creșterea competitivității IMM-urilor

Măsuri orientative/activități:

- Dezvoltarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi
- Dezvoltarea și implementarea de noi modele de afaceri pentru IMM-uri, în special pentru a favoriza transferul tehnologic
- Adoptarea de noi tehnologii
- Dezvoltarea sistemelor inovative (proces, produs, marketing, servicii)

Prioritate de dezvoltare 6: Dezvoltarea durabilă a turismului

Obiectiv

Obiectivul acestei priorități îl reprezintă stimularea dezvoltării competitive și durabile a turismului la nivel regional și local prin valorificarea durabilă a patrimoniului cultural cu potențial turistic și crearea/modernizarea infrastructurii specifice de turism.

Domeniu de intervenție 1: valorificarea durabilă a patrimoniului cultural cu potențial turistic

Măsuri orientative/activități:

- Restaurarea, protecția și valorificarea prin turism a patrimoniului cultural mondial
- Restaurarea, protecția și valorificarea prin turism a patrimoniului cultural național

Domeniu de intervenție 2: crearea/modernizarea infrastructurii specifice de turism în vederea creșterii atractivității și competitivității regiunilor

Măsuri orientative/activități:

- Valorificarea prin turism a potențialului balnear regional/local
- Dezvoltarea economică locală prin valorificarea specificului turistic local (montan, gastronomic, vânătoare, pescuit, etc.)
- Crearea infrastructurii specifice de agrement turistic

Prioritate de dezvoltare 7: Îmbunătățirea condițiilor de mediu la nivel regional și local

Obiectiv

Protecția și îmbunătățirea mediului prin creșterea calității serviciilor de apă oferite, reabilitarea siturilor industriale poluate și abandonate și măsuri de prevenirea riscurilor și creșterea capacității de intervenție în situații de urgență

Domeniu de intervenție 1: Reabilitarea siturilor industriale poluate și abandonate

Măsuri orientative/activități:

- curățarea/decontaminarea suprafețelor industriale poluate și abandonate
- demolarea clădirilor și planarea terenului
- activități adiacente pentru amenajarea de bază a terenului

Domeniu de intervenție 2: Reabilitarea/extinderea rețelelor de apă și canalizare la nivel local

Măsuri orientative/activități:

- Reabilitarea/extinderea rețelelor de apă
- Reabilitarea/extinderea rețelelor de canalizare la nivel local

Domeniu de intervenție 3: creșterea capacității de intervenție în situații de urgență

Măsuri orientative/activități:

- Dotarea cu echipamente pentru situații de urgență
- Măsuri de prevenire a situațiilor de urgență (construire diguri, înființarea perdele forestiere de protecție, etc.)